

Vzdělávací obor:

**Tělesná výchova**

Očekávaný výsledek učení:

CZB-TEV-002-ZV9-007

**Dodržuje základní pravidla her a soutěží, označí přestupky proti herním či soutěžním pravidlům a vysvětlí, v čem došlo k jejich porušení.**

Popis úrovně Na cestě

- Zná základní pravidla osvojovaných her a soutěží.
- Rozlišuje základní porušení pravidel.

## Softbal ve školní tělesné výchově – zjednodušená pravidla a nácvik

Autorka materiálu: Mgr. Kateřina Hálová

### Anotace

Tento materiál představuje zjednodušenou formu **softbalu** vhodnou pro školní tělesnou výchovu. Zaměřuje se na bezpečný nácvik základních herních dovedností, podporu týmové spolupráce a rozvoj **fair play**. Umožňuje flexibilní přizpůsobení pravidel dle schopností žáků, převzetí odpovědnosti v rámci role v týmu a za dodržování pravidel. Nabízí tak moderní a dynamickou alternativu k tradičním míčovým hrám, která zaujme široké spektrum žáků.

### Zadání pro žáky

- Na základě instrukcí učitele se aktivně zapojte do **průpravných her**, které vám pomohou osvojit si zjednodušená pravidla a základní herní dovednosti softbalu.
- Při společném nácviku na jednotlivých stanovištích se **vzájemně korigujte** a poskytněte si konstruktivní zpětnou vazbu, například při odpalu, házení nebo chytání míčku.
- Během hry si uvědomte **individuální odpovědnost** v rámci své role v týmu a dbejte na dodržování pravidel. Zároveň si buďte **vzájemnou oporou** a povzbuzujte se.
- **Respektujte pravidla** stanovená učitelem a aktivně dbejte na jejich dodržování u sebe i ostatních spolužáků. Celá aktivita probíhá v duchu **fair play**.
- V průběhu nácviku i samotné hry **kommunikujte** navzájem i s učitelem. Nebojte se pokládat otázky a sdílet své dojmy ohledně nácviku dovedností a pravidel hry.
- Po odehrání několika her **prodiskutujeme, jak upravíme pravidla**, aby hra odpovídala našim současným dovednostem a současně pro nás byla bezpečná. Poté to vyzkoušíme a zhodnotíme, jaký vliv tato změna měla na náš prožitek ze hry.

## Vazba na klíčové kompetence

| Název KK<br>Složka KK<br>Kód OVU                                                                       | Znění OVU                                                                                                      | Vzdělávací strategie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>KK k občanství a udržitelnosti</b><br>Odpovědné rozhodování a jednání<br><b>KOB-ODP-000-ZV9-001</b> | <b><i>Přebírá odpovědnost za věci okolo sebe a za možné dopady svých rozhodnutí vůči ostatním a okolí.</i></b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- vytvářím prostor a bezpečné prostředí pro vytváření a vyjadřování vlastního názoru žáků, sám uplatňuji respektující přístup a vedu k němu důsledně žáky, nekritizuji žáka za názor</li> <li>- umožňuji žákovi převzít odpovědnost za uskutečnění přiměřeného úkolu, který si sám zvolí nebo s nímž se vnitřně ztotožní (zapojení do hry) – nezaměřuji prosté vykonání zadaného úkolu či příkazu se skutečným převzetím odpovědnosti</li> <li>- stavím žáky před situace vyžadující přijetí jejich vlastního rozhodnutí (např. rozhodnutí ve hře ve prospěch týmu, dodržení pravidel), nezaměřuji uskutečnění něčeho na příkaz za rozhodnutí, které žák svobodně a odpovědně zvolil</li> </ul> |
| <b>KK k učení</b><br>Umění se učit<br><b>KKU-USU-000-ZV9-001</b>                                       | <b><i>Řídí vlastní procesy učení.</i></b>                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>- jsem důsledný ve vyžadování domluvených pravidel</li> <li>- plánuji sekvence navazujících vyučovacích hodin směřujících k dlouhodobým cílům</li> <li>- před započatím práce mapuji se žáky osvojení prozatímních postupů práce, učení</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

## Metodický komentář pro učitele

### Organizace, nácvik a zjednodušení pravidel:

- Pro nácvik softbalu je nezbytné zajistit dostatek prostoru pro odpaly i běžecké aktivity. Důležitá je bezpečnost.
- Pro efektivní průběh hodiny je vhodné mít dostatek softbalových pálek různých délek, stativy a míčky (tenisové nebo měkčené softbalové, chytatelné bez rukavic).
- Před každou hodinou je nutné poučit žáky o bezpečnosti při odpalu, pokládání páčky a pohybu na metách.
- Nácvik může probíhat i v tělocvičně s menší skupinou dětí za použití vhodných pomůcek a her s prvky softbalu.
- Nácvik začínáme technikou odpalu: držení páčky s rukama blízko sebe, páčka směřuje šikmo dozadu, boční postavení trupu. Odpal bez nášvihu.
- Pro snazší osvojení pravidel začínáme odpalem ze stativu, což umožňuje častější zahájení hry než nadhoz.
- Nehrajeme na tři auty, ale na stanovený počet odpalů týmu. Každý si odpálí dvakrát. Poslední hraje bez bodování.
- Po zvládnutí pravidel přejdeme k odpalu po nadhozu.
- Bodujeme jen oběh, nepovolujeme auty mezi metami ani kradení met. Nadhoz sleduje učitel.

- Metami mohou být kužely. Učitel kontroluje regulérnost oběhu a kontakt s míčkem.
- Pravidla lze upravit podle dovedností žáků, aby hra měla spád.
- Při hře učitel postupně předává odpovědnost za dodržování pravidel žákům (žáci označují, kdy došlo k porušení pravidel, a podle toho navazují hru).

#### Přípravné a zjednodušené hry:

1. Hráč odpaluje a obíhá první a domácí metu, dokud tým v poli nezpracuje míček do vymezeného prostoru. Počítáme oběhy.
2. Hráči v poli nemohou běhat s míčkem. Musí ho přihrávat určeným počtem přihrávek, poslední do prostoru nahrazujícího domácí metu.
3. Hráč odpaluje a běží na první metu. Po odpalu spolužáka běží na domácí metu. První metu umístíme dle potřeby.
4. Hráči v poli se snaží dostat míček na první metu před pálkařem. Můžeme je omezit během nebo počtem přihrávek.
5. Po zvládnutí předchozí varianty můžeme umožnit uzavření i domácí mety.
6. Pokud hra zrychlí, přidáme druhou a třetí metu.
7. Před odpaly po nadhozu můžeme nechat mladší žáky odpalovat tenisovou raketou nebo většími míčky.
8. Lze použít i variantu s fotbalovým míčem, kde pálkař odkopává ze země a polaři hrají nohama. Domácí metu nahrazuje fotbalová branka.

#### Průběžná reflexe:

- **Pozorujte a ptejte se cíleně:** Během hry se ptejte žáků „co“ a „jak“ se jim daří (např., „Co ti pomohlo trefit míček?“), na **týmovou práci** („Jak jste si pomohli?“) a **dodržování pravidel** („Proč je to pravidlo důležité?“).
- **Využijte vzájemnou zpětnou vazbu:** Vyzvěte žáky, aby si navzájem dávali **konstruktivní rady**.
- **Krátké zastávky:** Pokud je potřeba, hru zastavte a **společně proberte** nejasnosti nebo opakované chyby.

#### Závěrečná reflexe:

- **Osobní prožitek a dovednosti:** „Co nového jste se naučili/zlepšili?“, „V čem jste se cítili jistě? Co bylo nejtěžší?“
- **Týmová spolupráce a zodpovědnost:** „Jak jste si pomáhali v týmu?“, „Jak se projevila **fair play**?“
- **Pravidla a jejich úprava:** „Jak se vám hrálo podle dnešních pravidel?“
- **Diskuse o úpravách:** „Máte nápady, jak pravidla změnit, aby hra byla lepší/bezpečnější? Proč?“, „Jak se vám hrálo s novými pravidly?“, „Jak změna ovlivnila váš prožitek ze hry?“, „Splnila změna náš záměr?“

## Popis ověřování

- **Aktivní účast a snaha:** Jak se žáci zapojují do průpravných her a samotné hry.
- **Dodržování pravidel:** Samostatné a uvědomělé dodržování zjednodušených pravidel hry.
- **Zvládnutí herních dovedností:** Pozorování zlepšení v technice odpalu, pohybu po metách a základních činnostech v poli (házení, chytání míčku).
- **Spolupráce a odpovědnost:** Projev týmové spolupráce, vzájemné podpory a převzetí odpovědnosti za svou roli v týmu.

Smyslem zařazení této **netradiční a dynamické hry** do hodin tělesné výchovy je podpora žáků, kterým klasické míčové hry nemusí vyhovovat, nebo naopak nabídnout zajímavou změnu. Dejte žákům prostor pro **aktivní úpravu pravidel** a zkoušení různých variant, což podpoří jejich kreativitu a hlubší porozumění hře a rozvine odpovědnost za průběh hry.